

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 302

שלח תשע"ג

הטובה וחבר עצמו לשבטו, ונשיא מנשה בחר בדרך
השניה ונתק עצמו משבטו.

"וראיתם את הארץ מה הוא" (יג, יח)
אחד מחסידיו של **רבי ישראל מרוז'ין** היה בבקור בארץ
ישראל וחזר לביתו שבחוו"ל. שאל אותו הרבי: "נו, איך
'ארץ ישראל'?"

אמר לו: "מוטב שלא אמר מילה..."
אמר לו הרבי: "אתה יודע מדוע קוראים לארץ 'ארץ
ישראל'?" כי כל בן ישראל שבא לארץ הזאת היא נראית
לו כפי שהוא באמת. הארץ הזו היא כמו ראי: אתה קר
- הארץ קרה אליך, אם היית חס קצת יותר - הארץ
היתה גם היא חמה לך. כמו שמיכה שהיא עצמה אינה
מחממת, אך אם אתה חם היא שומרת על חם גופך.
"ואם אדם מישראל בא לארץ ולא מצא בה שום מעלה,
הרי זה מעיד עליו..." - סיים הרבי.

**"ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לזרתם ונתנו על
ציצת הכנף פתיל תכלת" (טו, לח)**
בפסוק זה - אומר ה"ח^{תם סופר}" - נרמז שחוטי הלבן
שבציצת ישארו לתמיד וחוטי התכלת לא, שהרי על
הציצת עצמה, חוטי הלבן, נאמר: "על כנפי בגדיהם
לדורותם", ואלו בהמשך, כשנאמר החיוב לתת "על
ציצת כנף פתיל תכלת" - שם לא כתוב "לדורותם",
ללמדך שתכלת לא ישאר לעולם.

**"והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות
ה' ועשיתם אתם" (טו, לט)**

בספר **עולמו של אבא'** מביא אמרה נאה בשם **הצדיק
מליסקא** על דברי הגמרא (ברכות ט' ע"ב): 'מאימתי
קורין את שמע בשחרית?... אחרים אומרים: משיראה
את חברו רחוק ארבע אמות ויכירנו'.

בקריאת שמע נאמר 'וראיתם אותו וזכרתם את כל
מצוות ה''. בכדי שלא נטעה לומר שמתר ליהודי
להתיחס רק למצוות שבין אדם למקום ולהתעלם
מהמצוות שבין אדם לחברו, מדגישים חז"ל שרק לאחר
שיקים גם את המצוות שבין אדם לחברו - 'שיראה את
חברו', יוכל הוא לקבל על עצמו עול מלכות שמים ובכך
לזכור את כל מצוות ה' ולעשות אותם.

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו, לט)
ענין שמירת העינים, הוא ענין שדורש חזוק תמיד. עלינו

"ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן זכור" (יג, ד)
אם נתבונן בפסוקים שבהם מוזכרים שמות המרגלים,
נגלה כי בעוד אצל שבט ראובן ואצל רוב השבטים
שאחריו המלים 'למטה ראובן' מוטעמות בטעם מפסיק
[זקף קטן] ובכך מנותקות הם משם הנשיא שבא
לאחריהן, אצל מטה אפרים חברה התורה את המלים
'למטה אפרים' [המטועמות ב'מרכא טפחא'] לשמו של
הנשיא 'יהושע בן נון'.

ויש להבין מדוע אצל כל השבטים הקפידה התורה -
כביכול - 'לנתק' את הנשיא משבטו, ובמטה אפרים
העדיפה דוקא לחבר ביניהם?

לבאור הענין הביא בספר **'יקרא דאורייתא'** בשם **רבי
צבי רוטברג** את דברי **המסילת ישרים** (סוף פרק יא),
שתאוות הכבוד היא זו שגרמה למרגלים להוציא את
דבת הארץ רעה ובכך לגרום מיתה להם ולדורם,
וכדברי הזהר שחששו הנשיאים שאם יכנסו ישראל
לארץ ימנה משה נשיאים אחרים תחתיהם, ועל כן
העדיפו לגרום לכך שבני ישראל ישארו במדבר.

יוצא, איפוא, שאף שכל המרגלים נשלחו לתור את
הארץ למען טובת שבטם, העדיפו רובם לפעול לטובת
עצמם, ומובן מדוע נתקה אותם התורה משבטם.
ברם, מעתה עלינו להבין, הרי אף כלב לא השתתף
בעצת המרגלים, ומדוע נתקה אותו התורה משבטו?

את התשובה לכך נוכל להבין ע"פ דברי החפץ **חיים
בספרו 'שמירת הלשון'**, שההבדל בין התנהלותו של
כלב במעשה המרגלים להתנהלותו של יהושע היה,
שיהושע בחר לנהל מערכה כנגד המרגלים ולהביע את
דעתו בכל במה אפשרית כנגד מזימתם, אך כלב 'רוח
אחרת היתה עמו' - כל זמן שהיה ביניהם נתן להם את
ההרגשה שהוא עמם בעצה ולא נהל נגדם כל מערכה,
וברגע המכריע הביע את דעתו האמתית בקול גדול
ובכך הפר את מזימתם.

אם כן נוכל לומר, שכיון שבכל מהלך מעשה המרגלים
ובכלל זאת בשעה שנשלחו לרגל את הארץ עשה עצמו
כלב כשותף למזימתם של המרגלים, כל זמן שכלפי חוץ
היה נראה הוא כשותף להם העדיפה התורה שלא
חלקה בינו לבינם.

ומענין לראות שאצל מטה מנשה הקפידה התורה
להפריד בין המלים 'למטה יוסף' [-מרכא טפחא] לבין
המלים 'למטה מנשה' [-מנח אתנחתא] וסבת הדבר היא
כאמור, משום שלא כל בני יוסף בחרו באותה הדרך,
אלא יהושע בן נון שהיה נשיא אפרים בחר בדרך

להתבונן כיצד התיחסו גדולי ישראל בזהירות ובחמרה לגביו, על מנת להחדיר בנו את חובת השמירה.

רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, גר במרחק של חמש דקות הליכה מאמו הקשישה. בכל שבוע היה הבן מגיע לבקר את אמו, ובאחד הימים החל פתאום לבוא בכל יום לבקרה.

תמהה האם ושאלה אותו: "מדוע שנית ממנהגך הקבוע?"

והוא השיב לה: "והלא מחויב אני במצות כבוד הורים".

"ומדוע לא באת עד היום בכל יום?" המשיכה להקשות. והבן השיב: "משום שחבל היה לי על העיניים שלי... ואם תשאלו מה השתנה בי, אומר לך שהתחלתי לסבול מקטרקט, והוא משמש לי כעין כסוי על העיניים. ומאחר שאינני רואה טוב, הנני מסוגל כעת להלך ברחובה של עיר!..."

עד כדי כך נשמר רבי מיכל יהודה מהליכה בת חמש דקות בתוך רחובות העיר בני ברק!

כאשר הזדמנה לי שעת כושר, שאלתי את הרב אודות אמתותו של ספור זה. הרב אמר שאיננו זוכר, אך יתכן שזה נכון. והוסיף: "בכל אופן, הנני זוכר בברור שבנתוח להסרת קטרקט גרמו לי נזק עצום".

"הנזק", הוסיף הרב לבאר לי, "הוא שפתאום התחלתי לראות כל כך טוב ברחוב. מחויב הייתי לעשות את הנתוח, משום שטשטוש הראיה גרם לכך שלא זהיתי אנשים שברכו אותי לשלום, והיה בכך חשש פגיעה בהם".

באותו ענין מספר על הרב **גד'ל אייזנר**, ששמש כמשגיח בישיבת "חדושי הרי"ם" בתל אביב. ופעם אחת עמד עם תלמידו בתחנה לכוון תל אביב, והנה נגשה אליו אשה אחת ושאלה: "סליחה, אדוני, מה השעה?".

הרב הוציא את שעונו מן הכיס והשיב לה שהשעה היא עשר בבוקר.

כעבור דקות אחדות נגשה שוב האשה ושאלה: "סליחה, אדוני, מה השעה?".

שוב הוציא הרב את שעונו מן הכיס, התבונן בו והשיב: "השעה עשר וחמש דקות".

בשלב זה נגש אל הרב תלמידו ושאל: "האם הרב יענה לה כל חמש דקות?".

והרב השיב: "ומנין לך שמדובר באותה אשה?...".

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו, לט) ברש"י: ולא תתורו - כמו 'מתור הארץ'. הלב והעיניים

הם מרגלים לגוף, מסרסרים לו את העברות, העין רואה, והלב חומד, והגוף עושה את העברות.

כשנתמנה מושל חדש למחוז סקאהל, שבו שכנה גם העירה בעלזא, נסע האדמו"ר **רבי יששכר דב מבעלזא** לברכו לרגל מנויו, ונטל עמו את בנו, **רבי אהרן** (שהיה לימים האדמו"ר מבעלזא).

בדרכם לסקאהל, חזר האדמו"ר מבעלזא על דברים שאמר לבנו ביום חתונתו, עת בא המושל הקודם לברכם לרגל השמחה, ואשתו עמו. וכה היו דברי האדמו"ר מוהרי"ד לבנו:

"כשנבוא לאחוזת המושל לברכו, קרוב לודאי שגם אשתו תהיה עמו. אתה, מן הסתם, תוריד את העיניים ותשפיל מבטך לארץ, כדרכך, אך אין צרך בכך. התורה מצוה אותנו 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ומדוע הקדימו מחשבת הלב למראה העין, והלא הלב חומד את שהעין רואה? אין זאת, אלא משום שהעין אינה רואה את מה שמחשבתו של אדם פוסלת על הסף... כשהלב אינו חומד ואינו חושב מחשבות פסול, אף העין אינה רואה...".

אף לאחר הדברים האלה, כשהגיעו לסקאהל ונכנסו לטרקלינו של המושל, השפיל רבי אהרן את ראשו והניח את ידיו על עיניו, וכך נצב בפני המושל ואשתו, עד שנפנו והלכו משם.

לימים, התברר שלא רק מראית אשת המושל חרד רבי אהרן, אלא שגם בפניו של המושל הגוי לא אבה להביט. היה זה כשספר רבי אהרן עצמו, שאדם אחד הראה לרבי יששכר דב תמונה אמנותית שהעלה צייר גוי במכחולו, ובה תאר את יציאת מצרים. וכך אמר רבי אהרן: "אבא ז"ל אמר, שהתמונה יפה מאד אך אינה אמתית, משום שאינו דומה אפו של יהודי לאפו של גוי...". ומיד הוסיף והסביר את עצמו: "...הגם שמעולם לא ראיתי אפו של גוי(!), אבל אבא ז"ל אמר, שאפו של יהודי שונה מאפו של גוי".

ספור נוסף מספרים על הקפדתו בענין שמירת העיניים: היה זה בקיץ תש"ט, כשהתגורר בבני ברק. רבי אהרן התהלך בחדרו אנה ואנה, ובדרך הלוכו עבר ליד החלון, ועינו קלטת דמות אשה, שעברה בגן שמאחורי הבית. רבי אהרן נרעש, שב לשלחנו והחל לשפשף את עיניו הטהורות, כשהוא ממלמל לעצמו: "אוי, ככה זה... אם נגשים לחלון, מיד באים לידי חטא".

גם לאחר שאמר לו הבחור ששמשו, שהיתה זו הרבנית שירדה אל החצר, לא במהרה נחה דעתו, ושאל את המשמש כמה פעמים, האם אכן בטוח הוא שזו היתה הרבנית.

